

Posledné dokumentované hniezdenie ležiaka úhorového (*Burhinus oedicnemus*) na Slovensku

The last documented breeding of Eurasian Stone-curlew (Burhinus oedicnemus) in Slovakia

Jozef CHAVKO¹ & Michal NOGA²

¹ Ochrana dravcov na Slovensku, Trhová 54, SK-841 01 Bratislava, Slovensko; e-mail: chavko@dravce.sk

² Lubovníkova 34, SK-841 07 Bratislava, Slovensko; e-mail: saola.sk@gmail.com

Abstract. *The last known breeding of Eurasian Stone-curlew (Burhinus oedicnemus) in Slovakia was documented in 1995 (June 8–July 17). A pair bred in maize field near Most pri Bratislave-Studené (SW Slovakia, 48.12333 N, 17.29486 E).*

Key words: *Burhinus oedicnemus, breeding, Slovakia*

Ležiak úhorový (*Burhinus oedicnemus*) je v súčasnosti na Slovensku považovaný za regionálne vyhynutý druh (Demko et al. 2014). Údaje o rozšírení tohto druhu na Slovensku zhrnuli Hudec a Černý (1977), kde sa uvádza posledné hniezdenie najmenej do roku 1965 na pasienku pri obci Sekule na Záhorí. Na tejto lokalite bol pozorovaný pár ležiakov aj v roku 1966 (dohľadanie hniezda nebolo úspešné), avšak v roku 1974 bola táto lokalita už zničená bagrovaním (F. Balát in Rác 2011). V 90-tych rokoch 20. storočia početnejšie hniezdil druh aj v národných parkoch Kiskunság a Hortobágy v Maďarsku (Hadarics & Zalai 2008) a v národnom parku Neziderské jazero – Seewinkel v Rakúsku (R. Raab in verb.).

Podobne ako v Českej republike v roku 1995 (Šťastný et al. 2006), sa aj nám v rovnakom roku podarilo zdokumentovať doteraz posledné hniezdenie 1 páru ležiaka úhorového na Slovensku. Vzhľadom k tomu, že informácie k tomuto poslednému známemu hniezdeniu na Slovensku boli doteraz len čiastočne zve-

rejnené (M. Noga in Kalivodová & Darolová 1998, Chavko & Siryová 2002), dodatočne tu zverejňujeme bližšie údaje o tomto hniezdení.

Hniezdo sa nachádzalo v kukuričnom poli (obr. 1) v katastri obce Most pri Bratislave-Studené (48,12333 N, 17,29486 E) na juhozápadnom Slovensku. Hniezdny biotop tvorila typická agrocenóza Podunajskej roviny: asi 60 ha veľké kukuričné pole s nízkym porastom kukurice, ktoré bolo po obvode lemované porastami agátu (*Robinia pseudoacacia*), pajaseňa (*Ailanthus altissima*), orecha vlašského (*Juglans regia*), bazy (*Sambucus nigra*) a ruže šípovej (*Rosa canina*). Okrajom lokality prechádza pomerne frekventovaná dopravná komunikácia Most pri Bratislave-Studené – Dunajská Lužná (vo vzdialenosti 240 m od hniezda).

Výskyt ležiaka na tejto lokalite sme prvýkrát zistili 10. 6., keď sa tu 1 ex. ozýval z porastu mladej kukurice, nad ktorou aj preletoval (tokal). Pri nasledujúcej návšteve tejto lokality 19. 6., sme skontrolovali miesto tokajúceho vtáka a našli sme tam hniezdo s neúplnou násadou

Obr. 1. Hniezdny biotop ležiaka úhorového pri obci Most pri Bratislave-Studené, 10. 6. 1995. Umiestnenie hniezda je označené šípkou (foto: J. Chavko).

Fig. 1. Breeding habitat of the Eurasian Stone-curlew near Most pri Bratislave-Studené, June 10, 1995. Nest location is marked by the arrow (photo by J. Chavko).

Obr. 2. Hniezdo ležiaka úhorového s neúplnou násadou, 19. 6. 1995 – Most pri Bratislave-Studené (foto: J. Chavko).

Fig. 2. Nest of the Eurasian Stone-curlew with uncompleted clutch, June 19, 1995 – Most pri Bratislave-Studené (photo by J. Chavko).

Obr. 3. Ležiak úhorový na hniezde, 8. 7. 1995 – Most pri Bratislave-Studené (foto: J. Chavko).

Fig. 3. The Eurasian Stone-curlew at the nest, July 8, 1995 – Most pri Bratislave-Studené (photo by J. Chavko).

1 vajca (obr. 2). Vajce sa nachádzalo na holej zemi, v riadku kukurice, bez akejkoľvek výstelky. Asi 20 m od hniezda bola terénna depresia

zaplavená vodou. Pri ďalšej kontrole 8. 7. tu už ležiak (asi samica) inkuboval na hniezde 2 vajcia. Počas kontroly z násady na chvíľu odbehol, ale po niekoľkých minútach sa vrátil a zasadol na hniezdo (obr. 3). V blízkosti hniezda bol pozorovaný aj druhý jedinec z páru (asi samec). Pár bol celkovo málo plachý, ležiaky odbehli len niekoľko metrov od hniezda a vyčkávali kým sa vzdialime. Pri ďalšej kontrole 17. 7. bolo hniezdo už prázdne a v priamom okolí hniezda neboli zaznamenané žiadne znaky prípadnej predácie. Rodičia už pravdepodobne mláďatá vyviedli. Porast kukurice v tom čase bol už pomerne vysoký, čo znemožňovalo overenie prítomnosti ležiakov.

V nasledujúcom roku 1996 došlo na tejto lokalite k zmene vysadenej kultúry a ležiaky sme tu, aj napriek viacerým návštevám, viac nepozorovali.

Z nasledujúcich rokov boli publikované výskyt v hniezdnom období len niekoľkokrát (pozri J. Somogyi in Zuna-Krátky et al. 2000, S. Pačenovský in Chavko & Syriová 2002, A. Krištín in Sárossy 2005, P. Reich & J. Chavko in Rác 2006, Kaňuščák 2007, Pačenovský & Takáč 2007, Chavko et al. 2014).

Literatúra

- DEMKO M., KRIŠTÍN A. & PAČENOVSKÝ S. 2014: Červený zoznam vtákov Slovenska. — Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko, Bratislava.
- HADARICS T. & ZALAI T. (eds.) 2008: Magyarország madarainak névjegyzéke [An annotated list of the birds of Hungary]. — Magyar Madártani és Természettudományi Egyesület, Budapest.
- HUDEK K. & ČERNÝ W. (eds.) 1977: Fauna ČSSR. Ptáci 2. — Academia, Praha.
- CHAVKO J. & SIRIOVÁ S. 2002: Ležiak obyčajný/úhorový (*Burhinus oedicnemus*). — Pp.: 255–256. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.) 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku. Veda, Bratislava.
- CHAVKO J., SOKOL P., RIDZOŇ J. & NOGA M. 2014: Chránené vtáčie územie Sysľovské polia. — Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko.
- KALIVODOVÁ E. & DAROLOVÁ A. 1998: Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova. — Združenie Biosféra, Bratislava.

- KANUŠČÁK P. 2007: Vtáky širšieho okolia Piešťan. — Balneologické múzeum, Piešťany.
- PAČENOVSKÝ S. & TAKÁČ K. 2007: Prieskumná plavba člnom po Latorici a Bodrogu. — Vtáky 2 (1): 12–14.
- RÁC P. (ed.) 2006: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 18: 147–150.
- RÁC P. 2011: Ornitologické poznámky z pozostalosti Františka Baláta (Z Slovensko). — Tichodroma 23: 99–106.
- SÁROSSY M. (ed.) 2005: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 17: 122–123.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáku v České republice 2001–2003. — Aventinum, Praha.
- ZUNA-KRATKY T., KALIVODOVÁ E., KÜRTHY A., HORAL D. & HORÁK P. 2000: Die Vögel der March-Thaya-Auen im österreichisch-slowakisch-tschechischen Grenzraum. — Diestelverein, Deutsch-Wagram.

Došlo: 17. 12. 2018

Prijaté: 11. 2. 2019

Online: 28. 2. 2019